

Asia: VM/265/03.01.01/2019

Digi- ja väestötietovirastoa koskevat asetuseronnokset

Yleiset kommentit

Yleiset kommentit luonnoksista

-

Organisaatiouudistus

Kommentit organisointia koskevista ratkaisuksista ja vaikutuksista yleisesti

Suomen perustuslain (731/1999) 2. luvun 6 §:n yhdenvertaisuusperiaate sisältää keskeisen vaatimuksen julkisen palvelujen saatavuuden turvaamisesta kansalaisille riippumatta iästä, asuinpaikasta taikka muusta näihin verrattavissa olevista syistä. Yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 2. luvun 5 §:n asettaa viranomaiselle velvollisuuden edistää yhdenvertaisuutta.

Uudistuksen keskeinen kysymys on, miten kansalaisten yhdenvertaiset palvelut turvataan jatkossa, erityisesti käyntiasioinnin osalta. Digi- ja väestövirasto on kuitenkin keskeinen kansalaisten julkisten palvelujen tarjoaja ja vastuutaho esimerkiksi yksityisoikeudellisten palvelujen osalta (esim. kaupanvahvistamisesta, holhoustoimilain mukaisesta holhoustoimen edunvalvontapalvelut) eikä niitä voi tai tule siirtää muulle taholle hoidettavaksi taikka toivoa näiden ottavana vastuuta julkisen tahon vastuulle säädettyjen palvelujen hoidosta.

Keski-Pohjanmaan liitto haluaa todeta asetuseronnosten kokonaisuudesta ja niistä kansalaisille aiheutuviin muutoksiin liittyen, että julkisen hallinnon palvelujen kehittyminen ja digitalisaation hyödyntäminen palvelutuotannossa ovat yleisesti hyväksyttäviä tavoitteita julkisen hallinnon toimivuutta parannettaessa. Peruslähdekohta asetuksille on siten hyvä. Toisaalta asetusten seurauksena ei voida millään tavoin pitää hyväksyttävänä sitä tosiasiaa, että asetuseronnosten toimeenpanon seurauksena palvelut etäännyvät kansalaisista julkisen hallinnon palveluverkon harvetessa alueilla, mikäli asetusten tulkinnassa hyväksyntää asiointipisteiden vähentäminen maakunnissa. Kyse on samalla myös alueiden elinvoiman säilyttämisestä, jossa palvelujen saatavuuden turvaaminen on keskiössä. Harvaan asutuilla ja syrjäisillä alueilla ei ole vastaava

laajakaistaverkkoa tai sen kautta saatavia palveluja käytössä, kuten asia on kaupunkitaajamien alueilla ja keskuskaupungeissa. Syrjäisillä ja harvaan asutuilla alueilla väestö on usein myös iäkästä, joiden liikkuminen palvelujen perässä on vähintäänkin hankalaa ja toisaalta kunnille kallista, mikäli joutuvat huolehtimaan ikääntyneiden taikka vajaavalttaisten kuljetustarpeista. Samoin vanhusväestön ja vajaavalttaisten kyky hyödyntää digipalveluja on usein hyvin rajoitettua heillä usein olevien osaamispuutteiden ja teknisentuen puutteen vuoksi.

Kommentit Digi- ja väestötietovirastosta annettavaan valtioneuvoston asetukseen

Nyt valmistellut asetusluonnokset ja niiden toimeenpano ei saa olla osaltaan yhteiskunnan eriarvoistumista taikka tukea sitä kehitystä, joka pakottaa tai johtaa kansalaisten matkustamiseen pitkien matkojen päähän päästäkseen asioimaan julkisten palvelujen piirissä. Asetusluonnosten toimeenpano ei myöskään saa olla johtamassa siihen, että kansalaisia ohjataan lainsäädännöllä muuttamaan kaupunkikeskuksiin parempien palvelujen toivossa.

Ehdottamana vaatimuksena siten on, että asetusluonnoksia muutetaan siten, että lainsäätjä turvaa nykyisen palveluverkon olemassa olevilla paikkakunnilla ja kansalaisille niiltä saatavat palvelut. Tämä tulee olla uudistuksen ehdoton vaatimus. Samoin uudistuksella tulee turvata kielivähemmistöjen, kuten ruotsinkielisten, saamen kielisten ja muun maalaisten palvelut heidän omalla kotiseutualueellaan. Tämänkään vuoksi nykyistä palveluverkkoa ei tule karsia eikä palvelujen saatavuudesta tinkiä. Jos digitalisaation kautta on saavutettavissa se hyöty, että palveluverkossa olevia resursseja voidaan vähentää palvelupisteitä taikka asiointipalvelujen saatavuudesta tinkimättä, on muutos tältä osin hyväksyttävissä.

Kaikki Suomen 18 maakuntaa ovat kooltaan, toiminnoiltaan ja palvelujen saatavuudeltaan erilaisia. Peruslähtökohta tulee siten jatkossakin olla edelleen maakunnallinen toimipaikkaverkosto, jossa on myös alueelliset muodostetut ja ylläpidetyt asiointipisteet palvelutasosta tinkimättä.

Rekistereitä ja tiedonhallintaa koskeva sääntely

Kommentit tietojen käsittelyä koskevista ratkaisuista

-

Kommentit väestötietojärjestelmästä annetun valtioneuvoston asetuksen muutosehdotuksista

-

Kommentit holhousasioiden rekisteristä annettavaan valtioneuvoston asetukseen

-

Tekniset säädösmuutokset

Kommentit teknisluonteisista säädösmuutosehdotuksista (mm. nimen muutos ja säädösviittauksen muutos), jotka seuraavat organisaatiouudistuksesta

-

Puuttuuko asetusluonnoksista jokin valtioneuvoston asetus, jota olisi muutettava organisaatiouudistuksen johdosta?

-

Harri Turkulainen